

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

An Religionis virtus sit capax levitatis materiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. VI.

Pars tertia Regulae Haunoldi applicatur peccatis mortalibus non redundantibus in DEUM, nec cedentibus in nocumentum grave generis humani.

723. **A**mplissimam hic §. suppeditat materiam de cæteris peccatis ex genere suo mortalibus, in quibus divinis perfectionibus nihil demitur, nec additur, neque ex illis imminet notabile damnum generi humano, uti imminet ex delectatione carnali, sive venerea. De hujusmodi ergo mortalibus inquirimus, an admittant parvitatem materiae liberantem à mortali: juxta ordinem præceptorum Decalogi expediam casus, quibus præmittam ea, quæ concernunt virtutes Theologicas, ac virtutem Religionis.

An leviter possit peccari contra virtutes Theologicas ob materiae exiguitatem.

Respondeo negativè, nam hæresis opposita fidei, desperatio per defectum, & præsumptio per excessum spei per num. 690. odium DEI Charitati divinæ non patitur materiae parvitatem juxta num. 718.

Dixi Charitati divinæ, quia odium inimicitiae, seu malevolentiae contrarium charitati proximi posse transire in veniale est indubitatum, ut si proxi-

mo optes malum leve, aut de hoc gaudeas.

An Religionis virtus sit capax levitatis materiae.

724. **C**ontra hanc pugnant superstitio, divinatio, & vana observantia, quibus hic nihil addo præter asserta num. 720.

De blasphemijs vide num. 616. vers. Inf. 2. juncto num. 267. & à num. 272. ad num. 274

Perjurium in juramento assertorio esse in materia etiam levissima mortale, uti etiam contra juramentum promissorium, si absit animus implendi promissum, constat ex num. 717. materia enim juramenti promissorii, in cujus testem promittens jure jurando DEUM invocat, est præsens voluntas implendi promissum, secùs veritas, aut falsitas executionis rei promissæ, quæ cum sit divisibilis non impletio in parva quantitate probabilius non est mortalis, ut dixi cit. loco.

Hinc deduco cum Sanch. Lib. 3. Mor. c. 4. num. 13. Laym. Lib. 4. tr. 4. c. 14. num. 6. contra Cajet. Valent. Less.

Leſſ.) leviter delinquere contra Religionem, ſi pater contra juramentum filium reum non caſtiger, Petrus non accedat convivium, cui ſe interfuturum juravit, quia eſt materiæ parvitas, in cuius veritatem non invocatur DEUS ut teſtis.

725. Quæres ulterius primo an mercatores jurantes *tanti, aut pluris ſibi conſtare merces*, ſi re ipſa eos tanti non emerint, graviter ſint ſacrilegi, ac perjuri? ubi advertendum à confellario, rudes ſapè confundere Germanica iſta verba *Schwören / Schelten / Fluchen*. Id eſt jurare, blaſphemare, & malediceſe, ſeu imprecari. Ut ergo intelligat, an juraverint, rogandi ſunt primò, quibus ſint verbis, ſi comperiat, fuiſſe juratoria, rogandi ſunt ſecundò, an intenderint Deum vocare in teſtem, cum ſine hac intentione nequeat eſſe juramentum. Si affirmant, rogandi ſunt tertio, an verum, vel falſum jurarint, ſi falſum, nequit eos à mortali liberare materiæ parvitas *ex num. 716. in fin.*

Reſpondeo nunc ad quaſtionem cum Sporer *p. 1. in Decal. tr. 1. c. 5. num. 23. in fin.* eos plerùmque re ipſa non pejerare, niſi erroneè verborum ſenſum judicaverint falſum, quia verba illa capacia ſunt in mercatoribus veri ſenſûs, eſt enim ipſi pro mercibus tantam pecuniam non dederint, verè tamen tanti communiter conſtant aſtimato ſimul labore, periculo, &c. ideo de hoc pretio ſubintelligendo debent inſtrui, niſi præcligant deponere conſuetudinem jurandi.

726. Quæres ſecundò an in voto poſſit eſſe violatio levis titulo parvitat.

Sporer de hac quaſtione agens *num. 30. verſ. qui vovit*, præmittit hanc Regulam generalem: *Cujusvis eorius, niſi hoc ſit exiguum, pars tertia, vel quarta eſt notabilis, minor verò, quàm ſit quarta, eſt levis, & ideo peccatum mortale eo caſu ratione parvitat. ſit veniale, niſi ejuſmodi pars minor quartâ ſecundum ſe ſit notabilis, aut multum conduçens fini legis.* Reſpondeo affirmative ex communi conſenſu, cum non appareat cauſa infidelitatem in re modica damnandi mortalis.

Sequitur primò contra votum recitandi coronam ſex decadum omittentem duas non peccare mortaliter, eſt enim duæ decades ſunt pars tertia, proinde notabilis reſpectu integræ coronæ, hæc tamen eſt totum exiguum, nec recitatio duarum decadum notabiliter promovet cultum divinum, ideo illarum omiſſio reputanda eſt modica Tamb. *Lib. 1. Decal. c. 1. §. 3. num. 21.* apud Sporer *num. 30. verſ. qui vovit.* Confirmatur ſequela ex communi ſenſu, quod omiſſio partis tertiæ Horæ minoris non ſit mortalis.

Sequitur ſecundò voventem in cauſas pias terna millia aureorum, negligentem dare tres aureos non incurtere, niſi culpam levem, quia reſpectu ſummæ totius eſt pars longè minor quarta. eſto ſecundum ſe ſit notabilis: Econtrà retinentem quinquaginta peccare mortaliter, eò quod eſt relatè ad totum ſint pars exigua, ſumpta tamen ſecundum ſe ſunt quid notabile, ac multum ſublevare poſſunt

possunt pauperes, aut alias pias causas juvare.

727. Sequitur tertio, quod votum abstinendi à vino certo tempore admittat materiæ parvitatem, cum enim sit lex quædam privata, ejus obligatio est interpretanda sicut Ecclesiastica lex per *num. 215.* hæc autem non excludit parvitatem: quoad tempus tamen, intra quod obligat, excludit materiæ parvitatem, quæcunque enim intra illud notabilis violatio ejus est mortalis, habet enim se quoad hoc sicut præceptum negativum non edendi carnes cujus transgressio omni tempore est lethalis.

Dubium est de quantitate vini, quæ exhausta non reputanda sit notabilis. Respondeo cum utentibus moderatè vino pro prandio sufficiat mediæ mensuræ, pars quarta, aut tertia mediæ mensuræ non superat levitatem, *Sanch. lib. 4. Mor. cap. 12. num. 21.* apud *Sporer num. 30. vers. Qui vovit.* Idem dic de Jurejuramento non bibendi.

Sequitur quarto, votum, aut juramentum non ludendi admittere parvitatem à lethali excusantem, hæc autem definiti non potest sine respectu finis intenti: si hic fuit cavere jacturam temporis, lusus modici temporis erit venialis; si finis fuit privatio oblectationis ex ludo, seu mortificatio, aut ne fiat jactura gravis temporalium, leviter peccat modice ludens, modicus enim lusus imò etiam longus, dum pro modico luditur, nequit notabiliter nocere rei temporali, nec ejus intermissio causare magnam mortificationem; si finis est declinatio rixarum, discordiarum, blasphemiarum, quoties ludit cum periculo proximo alicujus

ex præfatis, peccat graviter, secus seculo proximo periculo, sequela est *Sanch. lib. 3. Decal. c. 18. n. 1. & 3.*

Sequitur quinto, cum votum instar legis obliget, sit, ut vovens nequeat se sub mortali obstringere ad rem levem e.g. ad dicendum, *duo Pater, & Ave,* *Sporer num. 37.*

728. Quæres tertio, an in Sacrilegio sit agnoscenda parvitas materiæ. Nominè Sacrilegij intelligitur violatio personæ Sacræ, aut loci sacri, aut rei sacre. Respondeo affirmative ex consensu omnium, bonum enim sacreitatis est divisibile, majus, & minus pro ratione materiæ, hæc autem potest esse parva, ut patet in percussione levi personæ sacre, furtum rei modicæ sacre, aut ex loco sacro. Regulam, ex qua possit discerni, quando Sacrilegium non excedat levitatem culpæ, ponit *Sporer num. 24. Vers. In Sacrilegij istam: quoties materia levis, vel venialis esset contra aliam virtutem v.g. justitiam, certe etiam contra Religionem culpam levem excedere non debet.* Unde furtum modicum rei sacre, aut ex loco sacro est solum duplex peccatum veniale: unum contra justitiam, alterum contra Religionem; similiter actus veniales contra castitatem exerciti à persona sacra, aut circa sacram personam leviter opponuntur Religioni.

Huc revocat irreverentiam in abusu levi sententiarum ex Sacra Scriptura, quæ adhibentur ad facætiæ, aut joci causa: item jocosa quædam dicta de Sanctis quibusdam, ut homines sunt: hancque irreverentiam vocat Sacrilegium vocale. Reliqua de Sacrilegio fuse disputata sunt de

de circumstantia à num. 633. ad 639. Plura sunt contra virtutem Religionis circa auditionem, aut celebrationem missæ, recitationem Horarum Canonicarum, de quibus infra.

De materia levitate circa primum, & secundum præceptum Decalogi remissive.

729. **C**ontra præceptum primum sunt superstitiones, de quibus n. 718. Contra secundum sunt primo blasphemix: de his sufficiunt dicta n. 616. 267, & à n. 272. ad 274.

Secundò, sunt perjurya in juramento, & Sacrilegia contra votum in quibus utrum dabilis sit materia venialis patet sufficienter à num. 718. usque ad numerum præsentem.

An actus contra tertium præceptum Decalogi veniales possint admitti? ubi incidenter de oratorijs privatis, ac horum clausulis, missis, operibus servilibus ac jejnijs.

730. **A**D hoc præceptum revocantur auditio, & celebratio missæ, abstinentia à servilibus operibus, jejunia festis prævia, de quibus pauca delibanda sunt.

Quæres primo, an in auditione præcepta missæ detur parvitas materiæ, & quænam illa. Respondeo dari indubitate, quænam autem censenda sit levis, regula melior dari vix potest præter assignatam n. 726.

Ex hac colligo in sequentibus actionibus, aut omissionibus culpam esse levem contra præceptum Missæ, voluntarie distrahi, aut confabulari modico tempore, si quis veniat ad Epistolam, aut saltem ad Evangelium, secus si hoc omitat usque ad initium offertorij Sporer p. 1. *Decal. tract. 1. c. 5. num. 30. §. 2. in ferijs.* cum Navar. & Soarez: non de sunt ampliantes ad omissionem etiam Evangelij, quos probabiliter sentire fatentur citati, Bonacin, Sporer, Laym. *lib. 4. tract. 7. c. 3. nu. 3.* ita scribens: duriusculum videri, si hominem, qui circa offertorium ad missam accessit, peccati mortalis damnemus, quod reliqua neglexerit secluso contemptu, quando, quæ principalia sunt in missa, attente audivit.

Qui se vestiens audiret missam ad eam attendens satisfactorum præcepto, non tamen liberandum à veniali tradit Mendo in *Epitome Opinion. V. Missa num. 1.* ubi ut certum addit non satisfieri ab eo, qui omitit unam ex tribus partibus Sacrificij, nempe oblationis, consecrationis, aut consumptionis: deinde num. 3. cum Card. Lugo, & alijs liberat à parte audiendæ missæ illum, qui nequit adesse saltem ab Evangelio dans rationem, quod ex intentione legislatoris sit præcepta integra Missa, quam si audire non potest, deobligatur à parte, huic opinioni utique contrariatur cit. Laym.

Utrum consecratio sit materia parva. proinde hanc negligens, dummodo partes reliquas audiat, impleat præceptum, atque leviter solum peccet, duplex est opinio apud Rosmer de *Actib. Hum an.*